

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

×

Nro 14 • Perjantaina 26. heinäkuuta 2013

64. VUOSIKERTA

Irtonumero 2 € (sis. alv 24 %)

Uudet museotilat keräsivät kävijöitä

Kurkijoki-museossa juhlistettiin uusia tiloja Loimaan sydämessä avoimilla ovilla ja kutsuvierastilaisuudella keskiviikkona 17.7. Kiinnostuneita riitti yhteensä reilut kuusikymmentä.

Ensimmäiset kiinnostuneet löysivät tiensä uuteen museoon jo puoli yhden aikoihin, vaikka ovet avattiin virallisesti vasta yhdeltä. Avajaiskahvit oli vielä keittämättä, mutta innokkaat museokävijät kiersivät näyttelyn ja nauttivat olostaan siitä huolimatta. Yksi uuden museon sijainnin parhaita puolia taitaakin olla, että sinne voi piipahtaa hetken mielihoitoksi, koska se on niin keskeisellä paikalla aivan markettien vieressä.

Museo kiinnosti kurkijokelaistaustaisten lisäksi muita menetetyn Karjalan edustajia. Näihin lukeutui Kirvu Säätiön valtuuskunnan puheenjohtaja Seppo Rautama, joka tutustui museoon vaimonsa Taru Rautaman kanssa. Kotiseutumuseot ovat Rautamalle tuttuja, sen verran hän on aikaa viet-

tänyt Kirvun pitäjämuseossa. Kurkijoki-museossa Rautama tuli käymään kurkijokelaisen ystävänsä innostamana.

Monen polven kurkijokelaisia avoimissa ovissa edustivat äiti ja tytär Helvi Miikkulainen ja Hilka Lentunen. Tytär Hilka Lentunen kertoi, ettei itse muista Kurkijoelta mitään, koska joutui sieltä lähtemään evakkoon niin pienessä. Hän ei myöskään ole käynyt kotiseutumatkalla Kurkijoella. Äitinsä Helvi Miikkulainen taas on käynyt Kurkijoella tyttärentytärensä Eija Heinosen ja tämän pojan kanssa. Miikkulaisen mukaan Heinonen oli mukana auttamassa vähän kaikessa ja jopa tarvittaessa kantamassa jakkaraa.

Museo saa molemmilta ylistystä avaruudesta ja esineiden selkeästä näytteillepanosta. Olipa esillä myös yksi Miikkulaisen itsensä kirjailema liinakin aulassa. Käsitöitä on Miikkulainen ilmeisesti harrastanut jo iät ja ajat, koska muistelee kouluaijojensa kä-

Jatkuu sivulla 7

Kurkijoki-museon kyltti restauroitiin ja asetettiin paikoilleen avoimien ovien aikaan. Naulaajana Kurkijoki-säätiön hallituksen puheenjohtaja Timo Rouhiainen Leena Virtasen antamassa ohjeita alhaalta.

Eino Vepsä kasvatti museon kokoelmia perintöradiolla

– Radio on ollut silmäteräni tähän saakka. Uskon ja tiedän, että tämä on sille hyvä paikka, totesi Eino Vepsä lahjoittaessaan perintöradionsa Kurkijoki-museolle avajaisstilaisuudessa.

Vepsän isä osti radion vuonna 1935, samana vuonna, jona hänen poikansa Eino syntyi. Vepsä muisteli radiota lahjoituspuheessaan ilolla. Erityisesti hänen mieleensä olivat radio-ohjelmista painuneet Markus-sedän lastentunnit, joita hänellä oli oikeus kuunnella.

Tuohon aikaan radiot olivat sen verran harvinaisia, että naapurustokin kokoon-tui kuuntelemaan uutisia ja sunnuntain jumalanpalveluksia Vepsien kotiin. Harvalla nimittäin oli mahdollisuutta mennä kirkkoon, joten radioitu jumalanpalvelus oli seuraavaksi paras vaihtoehto.

Radiolle oli kaksi akkua, joista toinen oli aina latauksessa. Vepsä kertoi, että oli hänen hommansa pienenä poikana juosta akkuja edes takaisin Merran pajalle lataukseen.

– Museoon jää kappale lapsuuteni historiaa, päätti koulu-museotakin pyörittävä Vepsä puheensa ja luovutti lahjoitus-kirjan museon edustaja Pirkko Riikoselle.

– Olet enemmän kuin olkapäitä myöten museoituna, nau-rahti Riikonen vastaanottaessaan luovutuskirjan museoakti-vilta.

66. Hiitolan pitäjäjuhlrat

Porissa 3.- 4. 8.2013

Porin Kauppaoppilaitos, Luvianpuistok.1

La 3.8. klo 13 Hiitola-säätiön järj. ESITYS

Silkki- Tarinoita karjalaisista kohtaloista
Petri Laaksonen, mukana Pauliina Kiuru

Su 4.8. klo 9 LIPUNNOSTO JUHLAPAIKALLE,
lippulaulu.

Su 4.8. klo 10 MESSU Väinölän kirkko, Päkintie 1-3
Saarna Veli-Pekka Toiviainen
Ilmainen bussikuljetus Väinölän kirkkoon,
lähtö klo 9.30 Kauppaoppilaitos

KUNNIANOSOITUS ja kukkatervehdykset muisto-
merkeillä Keski-Porin kirkkopuistossa n. klo 11.40

Su 4.8. klo 13 PÄÄJUHLA

Juhlapuhe YK-suurlähettiläs Jarmo Viinanen.
Pauliina Kiuru, Meri-Porin soittokunta,
Ruosniemen hanurit ym. perinteistä juhlaohjelmaa

la ja su 3.-4.8. klo 11-15.30

Ikoninäyttely - Valoa ja rauhaa.

Sukututkija paikalla

Hiitolainen kästyökori

Säätiön ja pitäjäseuran tuotemyyntiä

Su Keittolounas - Kirkkokahvit

La Pääsymaksu 10 € sis seminaari, kahvitarjoilu, näyttely

Su Pääsymaksu 15 € sisältää pääjuhla, väliaikakahvi, näyttely

Toivotamme kaikki lämpimästi tervetulleiksi!

Hiitola-säätiö - Hiitolan Pitäjäseura ry.

Tässä lehdessä

Tavoitteena sini-valkoiset ilmapallot jokaiselle talonpaikalle.

Terttu Ketola yritti ryhmineen löytää kaikki rauniot taloista, jotka aikanaan muodostivat Nehvolan kylän.

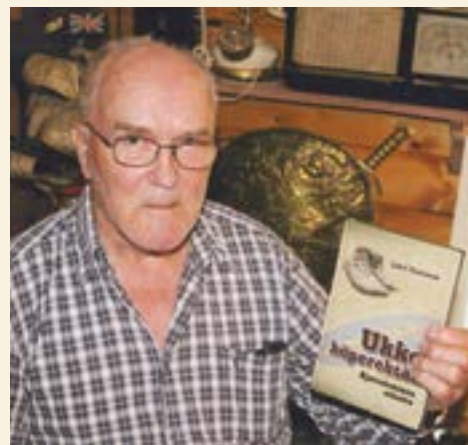
Nehvolan kierroksesta lisää sivulla .. 4

Murhalammen mysteeriä selvitetään

monen kirjoittajan voimin runon, laulun ja matkakertomuksen kautta.

Lisää mystisestä Murhalammesta sivuilla 4-5

Lauri Poutanen höperehtää

Lauri Poutanen on julkaissut uutuuskirjan *Ukko höperehtää*, jossa hän kertoo elämästään poliisina ja yksityiselämänsä koukeroista.

Kirjaesittely sivulla 7

Toimitus on avoinna tiistaisin ja torstaisin klo 9-14.

Seuraavat lehdet ilmestyvät 9.8., 23.8. ja 6.9.

26.7.2013

”Kyl’ se vaa on silviisii, ettei se oo oikei millää viisii”

Tämä mukava tokaisu tuli esille toukokuun loppupuolella Hiitolan tehdyllä kotiseutumatkalla, se oli ollut erään Nehvolan kylässä asuneen isännän sanonta. Paljon muitakin mukavia sanontoja ja kylän asukkaiden tapoja selvisi upealla kierroksella Nehvola talosta taloon. Siitä lisää muualla lehdessä.

Tämä sanonta tuli mieleen myös ajellessamme kurjaakin kurjemmilla teillä välillä Hiitola–Kurkijoki. Nämmä aiemminkin melko huonokuntoiset tiet oli nyt jätetty täysin herran haltuun, kun lähituntumassa valmistui uusi Pietari–Sortavala-valtatie.

Raskas työmaaliikenne oli nämä muutenkin heikonlaiset mutkaiset, mäiset ja kuoppaiset hiekkatiet möyrinyt melkein ajokunnottomaan kuntoon.

Myös keväiset routavauriot olivat olleet ”hyvänä apuna” teiden kurjaan kuntoon menemisestä.

Yli 20 vuotta näillä matkoilla mukana ollut bussimme kuljettaja ei ennen näillä teillä ollut moista kokenut. Välillä piti matkanteko oikein pysäyttää ja käydä jalkaparikassa ajolinjoja suunnittelemassa. Taitava kuljettajamme kuitenkin hoiti homman vankalla ammattitaidolla.

Onneksi täällä puolen rajaa ovat tiet kuitenkin melko lailla paremmassa kunnossa, joten se ei ole ainakaan esteenä pitkienkään matkojen takaa saapua pitäjäjuhliin. Porissahan Hiitolaiset juhlivat perinteisesti elokuun ensimmäisenä viikonloppuna, Loimaalla puolestaan Kurkijokijuhlat viikkoa myöhemmin.

Nämä vuotuiset kokoontumiset entisten kotipitäjiemme juhlaan kuuluvat monille jokavuotiseen ohjelmaan. Ja niihän se pitää ollakki.

Hiitolaiset viettävät 66. ja kurkijokelaiset 67. pitäjäjuhlaansa. Olisi mukava tietää löytyyköhän joku, joka olisi käynyt jokaisessa pitäjäjuhlassa? Teoriassahan tämä olisi kyllä mahdollista. Joskus kuitenkin joku mieluinenkin asia jää käytännön syistä tai yhteensattumien vuoksi toteuttamatta.

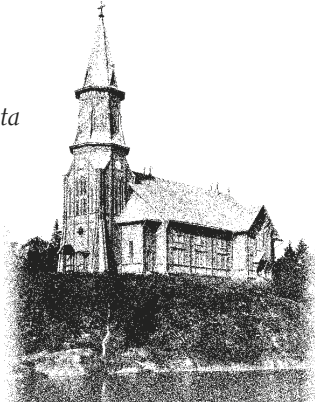
Nyt kaikki kynnelle kykenevät mukaan nauttimaan iloisesta karjalaisesta meininkistä. Sielhän myö taas välel tavataa.

Raija Laaksonen

Hiitolan Pitäjäseura ry. puh.joht.
Toimitusneuvoston jäsen

Hartaus sunnuntaille
28.7.2013
10. sunnuntai helluntaista

Kaikesta kiittäen

Hilma 93v viettää hyvää elämää omassa kodissaan. Askel on jo lyhentynyt, näkö heikentynyt ja kuulokin reistailee. Mutta muisti on tallella ja hän pärjää. Hän kuuntelee ajankohtaisia ohjelmia, keskustelee naapurien kanssa ja käy lähellä olevassa seurakunnan kerhossa. Kaksi tilaisuutta on ylitse muiden; viikkohartaus virrenveisuineen ja perjantaaamun Äiti Teresa-peittoopiiri. Kirkkoon on pitkä matka, sinne hän pääsee vain jos saa kyydin.

Hilman suusta kuuluu usein lause: ”Kaikesta saan kiittää Jumalaa, aivan kaikesta”. Elämänsä aikana hän on nähnyt sodan mielettömyyden, menettänyt monta läheistään ja kasvattanut suuren perheen. Hän on sairaalatyössään hoitanut ja hoivannut, lähimmäisenä hän on rukoillut ja vastannut monen ihmisen hyvästä arjen sujumisesta.

Rakkaan kotiseurakunnan papit ovat tulleet ja menneet, työntekijät ovat vaihtuneet ja hän vain on onnellinen, että Sanan kylviäjä on, ja Jumalan työ maailmassa saa jatkaa. Hänen virrenveisuunsa kumpuaa syvältä sydäimestä. Ulkoa opitut virret kantavat niin häntä itseään kuin myös viereen pysähtynyttä ihmistä. Hänen voimanlähteensä on Jumalan armo ja rakkaus.

Peittoopiiri on nykyään hänen palvelupaikkansa. Peittoja on tehty vuosien varrella tuhansia ja niiden osoite on Äiti Teresa-koti Kalkutassa. Peitot tehdään purkulangoista tai lahjoitukseksi saaduista langoista. Pienet tilkut yhdistetään ja kootaan peitoksi. Peitto viimeistellään ja silitellään valmiiksi. Siunaavat kädet lähettävät peiton matkaan. Kuukausien päästä sen alla uinuu lämpimässä pieni, orvoksi jäänyt lapsi. Jumalan siunaus lepää hänen päällään.

Uskollisuus Jumalan lahjojen hoitamisessa on juuri tätä. Jokaiselle on palvelupaikkansa. Kristuksen työ maailmassa jatkuu meidän kauttamme. Hilman kaltaisia, kaiken ikäisiä naisia ja miehiä on paljon; he ovat niitä ilosanoman tuojia, Kristuksen kirjeitä. Heistä kiitän Jumalaa, ja samalla kysyn, missä minua tänään kaikkein kipeimmin tarvitaan. Jumala, lähetä minut.

Taina Manninen

Kirjoittaja on Kajaanin seurakunnan kappalainen ja Vuoden pappi 2012.

Kuolleita

Rakkaamme

**Terho Tapio
HÄMÄLÄINEN**

* 4.11.1930 Kurkijoki
† 21.7.2013 Pöytyä

Levolle lasken Luojani,
armias ole suojani.
Jos sijaltain en nousisi,
taivaaseen ota tykösi.

Lämmöllä muistaen
Sisarusten lapset perheineen
Muut sukulaiset ja ystävät

Ystävällisenä kutsuna ilmoitamme, että rakkaamme siunaan Pöytyän kirkossa 3.8.2013 klo 11.00, minkä jälkeen muistotilaisuus Riihikosken seurakuntatalolla.

Nimi- päivät

Heinäkuu

viikko 30

26 pe Martta
27 la Heidi
28 su Atso

viikko 31

29 ma Olavi, Olli, Uolevi,
Uoti
30 ti Asta
31 ke Helena, Elena

Kesäkuu

1 to Maire
2 pe Kimmo
3 la Nea, Linnea, Neea,
Vanamo
4 su Veera

viikko 32

5 ma Salme, Sanelma
6 ti Toimi, Keimo
7 ke Lahja
8 to Sylvi, Sylvia, Silva

Muistettavaa

Hiitolan Pitäjäseura järjestää Kesäretken su 25.8. kohteena Rymättylä Herrankukkaro. Lähtö Porista Linja- auto-asemalta klo 10. Hinta 45€ sis. bussimatkan, ruokailun paikan esittelyä, pientä ohjelmaa ja mukavaa yhdessäoloa. Sitova ilmoittautuminen ja lisätietoja Raija p. 040 5387401

Hiitolan Pitäjäseuran järj. onkikilpailu la 17.8. kilpailuaika klo 10-14. Paikka Lynaskerin silta, Pohjoinen satamatie 272. Ajo ohje; Pori-Reposaaari tieltä oik. Ahlasiin päin n. 3km (opast.) Kokoontuminen parkkipaikalla. Lisätiet. Seppo 050 5857472

Kalakurkien ja Loimaan Karjalaseuran risteily Viking Gracella tehdään ma 28.10. iltalähtö. Ilmoittautumiset viimeistään 15.8. mennessä Sainille p. 050-3628966.

Osanottoon
**Kurkijoki-
adressi**

4 erilaista: kirkko, vanha maisemakuva, värillinen maisemakuva, kulleroita

Hinta: 8 € saatavissa toimituksesta

LOIMAAN KIVI

Hautakivet, kaiverukset, kunnostukset ja oikaisu.

Kivicenter palvelee
ma - pe 9.00 - 17.00

Palininkatu 2, Loimaa, p. 0207 909 262, www.loimaankivi.fi

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

Vampulassa vietetään karjalaisten kirkkopyhää

Sunnuntaina 28.7. klo 18.00 vietään Vampulassa jälleen karjalaisten kirkkopyhää. Pyhän perinteet ulottuvat vuoteen 1996 ja nykyisin ajankohta on vakiintunut heinäkuulle.

Jumalanpalveluksesta Vampulan karjalaiset pyrkivät joka vuosi tekemään itsensä näköisen hankkimalla karjalaistaustaisia ihmisiä sitä pitämään. Niinpä rovas-ti Seija Lähtenmäki karjalaisine sukujuurineen toimittaa jumalanpalveluksen, kanttorina on Jussi Uutaniemi ja Miia Paasikivi esittää karjalaisia lauluja. Tekstin lukijoina ja avustajina toimivat Vampulan karjalaiset.

Tilaisuuden jälkeen on seurakuntatalossa kirkkokahvit ja niiden lomassa ohjelmaa.

Kokouksia

Tervetuloa Vepsä Sukuseura ry:n vuosikokoukseen
Lappeenrantaan 28.7.13
klo 12-15 Sokos Hotelli
Lappeeseen os. Brahenkatu
1, 53100 Lappeenranta.
Ilmoittautumiset Sinikka
Vepsä puh. 0505982266.

Mitä seuraavat murre-sanat tarkoittavat? Tietosi voit tarkistaa takasivulta.

1. Akkiloija
2. Etosa
3. Halentka, hulentka
4. Juuma
5. Kaikattoo
6. Lainota, lainuta
7. Malkki
8. Nauvvuo
9. Pajokka
10. Uhku

Kustantaja ja julkaisija: KURKIJOKI-SÄÄTIÖ
www.kurkijoki.fi

Toimitusneuvosto: Raija Laaksonen, Marjalliina Laine,
Lauri Pölkki, Antti Sahla, Tero Vehviläinen ja Marja Leena Virtanen
Päätoimittaja: Helena Sulavuori (lomalla), sijainen Anniina Väisänen
ja toimittajina kaikki Kurkijokelaisen ystävät

Toimitus: Koulukuja 7, 32200 Loimaa, puh. 050-521 3336
toimitus@kurkijoki.fi, kurkijokelainen1@gmail.com

Avoinna: Tiistaisin ja torstaisin klo 9–14

Lakon tai muun ylivoimaisen esteen takia ilmestymättä jääneistä numeroista ei suoriteta korvausta. Toimitus pidättää oikeuden muokata ja lyhentää lähetettyjä aineistoja. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisemisesta sattuneesta virheestä rajoittuu enimmillaan ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

ILMOITUSHINNAT:

4-väri 90 senttiä/mm + alv 24 %
Mustavalk. 70 senttiä/mm + alv 24 %

Säännölististä ja jatkuvista ilmoituksista huomattava alennus. Väri-ilmoitukset sopimuksen mukaan. Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoitusaineistojen jättöaika: tiistai klo 12 mennessä.

Lehti ilmestyy pääasiassa joka toinen perjantai. Painosmäärä 2000 kpl.

TILAUSHINNAT:

vuosi..... 49 euroa
6 kk..... 27 euroa
Pohjoismaat 54 euroa
Muualle 60 euroa
Tilinumero:
FI 12523900 40000897

Y-tunnus 0204020-9
Sivunvalmistus:
Etusivupaja, Loimaa
Paino: Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki
ISSN 0782-5668

26.7. Vaikka jumalattomat rehottavat kuin ruoho, vaikka väärintekijät nyt kukoistavat, he tuhoutuvat, katoavat ikiajoiksi. Ps. 92:8

27.7. Jeesus sanoi opetuslapsilleen: ”Ei jokainen, joka sanoo minulle: ’Herra, Herra’, pääse taivasten valtakuntaan. Sinne pääsee se, joka tekee taivaallisen Isäni tahdon.” Matt. 7:21

28.7. Jeesus sanoi: ”Hankikaa väärällä rikkaudella ystäviä, jotka ottavat teidät iäsiin asuntoihin, kun tuota rikkautta ei enää ole.” Luuk. 16:9 Virsi 433:1-2 Oi etkö, ihminen, muistakaan: on lahjaa aikasi päällä maan ja joka askele matkalla vie kohti päivies loppua? Sä kätes voima ja sydämes maas hyväks käytä ja veljies. Jokainen hyödytön hetkistä on hukkaan tuhlatu leiviskäs.

29.7. Herra, anna minulle ymmärrystä, tee sanasi mukaan! Ps. 119:169

30.7. Älä unohda laupeutta, älä uskollisuutta, kiedo ne kaulaasi, kirjoita sydämesi tauluun, niin saat rakkautta ja kiitosta sekä Jumalalta että ihmisiltä. Sananl. 3:3-4

31.7. Palvelkaa kukin tois-tanne sillä armolahjalla, jonka olette saaneet, Jumalan moninaisen armon hyvinä haltijoina. 1 Piet. 4:10

1.8. Herra, sinä olet oikeamielinen, oikeat ovat sinun päätöksesi. Ps. 119:137

2.8. Katso puoleeni, anna armosi, se on niiden oikeus, joille nimesi on rakas. Ps. 119:132

3.8. Älä jätä elämäsi oman ymmärryksesi varaan, vaan turvaa koko sydämeistäsi Herraan. Missä kuljetkin, pidä hänet mielessäsi, hän viitoittaa sinulle oikean tien. Sananl. 3:5-6

4.8. Kun Jeesus tuli lähemmäksi ja näki kaupungin, hän puhkesi itkuun sen tähden ja sanoi: ”Kunpa sinäkin tänä päivänä ymmärtäisit, missä turvasi on! Mutta nyt se on sinun silmiltäsi kätkeyty.” Luuk. 19:41-42 Virsi 412:4 Anna meidän oikein käyttää kallis aika etsikon, ennen kuin se ohi on. Henkesi suomeille näyttää, mitä vaatii rauhamme, missä pelastuksemme.

5.8. Onnellinen se kansa, jonka jumala on Herra, kansa, jonka Herra on omakseen valinnut. Ps. 33:12

6.8. Enkö minä, Herra, voi tehdä sinulle, Israelin kansa, samalla tavalla kuin tämä savenvalaja savelleen? Katso, niin kuin savi on valajan kädessä, niin sinä, Israelin kansa, olet minun kädessäni. Jer. 18:6

7.8. Näin sanoo Herra: ”Minä tiedän sinun tekosi. Sinä olet elävien kirjoissa, mutta sinä olet kuollut. Herää ja vahvista sitä, mikä vielä on jäljellä, sitä, mikä jo oli kuolemaisillaan.” Ilm. 3:1-2

8.8. Etsikää Herraa, kun hänet vielä voi löytää, huutakaa häntä avuksi, kun hän on lähellä! Jes. 55:6

Helteiset 90-vuotispäivät vanhalla kotitilalla

Äitimme, mummomme ja isomummomme Hilka Leinon (os. Lankinen) 90-vuotissyntymäpäiviä vietettiin alkukesän helteisenä päivänä 2.6.2013. Juhlapaikaksi oli valittu Lappeenrannan Haapajärvellä sijaitseva Männistön tila, jota Hilka itse oli emännöinyt sotien jälkeen.

Hilka syntyi 3.6.1923 Kurkijoen Marianvaarassa. Hän oli nelilapsisen perheen toiseksi nuorin. Hilka muistelee, että elämä kotona Kurkijoella oli hyvää ja onnellista elämää. Hilkan perhe asui Markko-nimisen talon toisessa päädyssä. Toisessa päädyssä asui setä perheineen, ja taloa kutsuttiin kylällä yleisesti Lankisen ryhmäksi.

Talvisodan päätyttyä Hilkan perheen piti lähteä evakkoon Parikkalaan. Siitä alkoi sitten elo ”käskynä kohtalon” ja elämä muuttui, kuten kaikilla siirtokarjalaisilla. Hilka joutui ensin Uuraisille ja siitä Viitasarelle. Välillä meni viikkojakin, ettei sukulaisista ollut mitään tietoa.

Tammikuussa 1941 Hilka saapui Lappeen Haapajärvelle palvelijaksi enonsa maatilalle. Hilkan äiti ja nuorin veli olivat myös tilalla töissä. Elämä Haapajärvellä sujui tilan töitä tehden ja välillä tansseissa käyden. Lähistön tanssipaikoilla oli usein paljon sotilaita, sillä Rikkilässä oli varuskunta. Tansseissa viihtyi silloin tällöin myös Eino Leino, Hilkan tuleva puoliso, joka asui aivan lähellä Hilkan enon kotia, joen toisella puolella Koivikossa.

Kesäkuun 10. päivä 1941 annettiin liikekannal-

lepanomääräys, ja uusi sota näytti vääjäämättömältä. Hilkan ja Einon yhteinen taival alkoi juuri sodan alalla, mutta se tuli kestämään sodan myrskyt. Juhannuksen jälkeen Hilka joutui lähtemään evakkoon enonsa lehmien kanssa Lemille ja Luumäelle, Eino joutui rintamalle.

Sodan kestäessä Hilka palasi Haapajärvelle ja yritti tehdä tilan töitä. Tehtäviin kuului myös ruokkia lähialueelle majoittuneita sotilaita. Toisinaan elo palautui melko normaaliksi ja Hilka sai yhteyden vanhempiin siskoihinsa, jotka olivat palveluksessa muualla. Välillä

päästiin käymään kotona Kurkijoellakin ja se oli yhtä riemua. Hilka oli välillä kotona ja välillä enonsa luona Haapajärvellä. Eino pääsi rintamalta kotiin 4-5 kuukauden välein. Keväällä 1944 juhlittiin nuorenparin häitä: häät olivat perinteiset sota-ajan häät, pulaa oli vähän kaikesta, mutta tanssia ja vieraita piisasi.

Neuvostoliiton suuryökkäyksen alettua Hilka joutui taas lähtemään evakkoon, sillä enon tila sijaitsi niin lähellä rajaa. Määränpää oli ensin Lemi, sitten Savitaipale ja Taavetti ja lopulta Mynämäki. Hilka odotti tietämättään esikois-

taan, ja asia selvisi vasta siirtolaisille tarkoitettussa lääkärintarkastuksessa. Välillä lehmille piti jopa varastaa heiniä, kun ruokaa oli niukasti. Hilkan ”häämatka” eli evakkoreissu kesti viisi ja puoli kuukautta, eikä nuoripari nähnyt sinä aikana toisiaan, eikä Hilka aina edes tiennyt oliko hänen miehensä elossa.

Eino ei onneksi joutunut enää Lapin sotaan ja elämä jatkui jatkosodan jälkeen Haapajärvellä. Erityisen raskaalta tuntui menettää entinen koti Kurkijoella kokonaan Moskovan välirauhan ehtojen mukaisesti. Eino ja Hilka saivat määräälan Koivikon tilasta ja uudelle maalle rakennettiin navetta ja talo. Tilan nimeksi tuli Männistö. Männistöön muutettaessa lapsia oli syntynyt jo neljä. Elämän täyttivät nyt perhe ja maatilatytöt. Hilka jäi leskeksi vuonna 1976, mutta sen jälkeen iloa elämään ovat tuoneet lapset, lastenlapset ja lastenlastenlapset sekä muut sukulaiset ja ystävät. Kurkijoen reissujakin on vuosien varrella tehty ja Hilka on päässyt katsomaan rakkaita kotiseutuja. Entisestä Markon talosta ei tosin ole ollut enää jäljellä muuta kuin kivijalka.

Nykyään Hilka asustelee Lappeenrannan Tirilässä palvelukodissa. Karjalaisuus ja kurkijokelaisuus näkyvät Hilkan pienessä kodissa edelleenkin. Me jälkipolvet ihailimme Hilkan sitkeää luonnetta: kuinka moni meistä selviäisi nykypäivänä samoista koettelemuksista?

Vielä kerran toivotamme lämpimästi onnea Hilkalle ja monia, virkeitä vuosia jatkossakin!

Lasten, lastenlasten ja lastenlastenlasten puolesta

Anni Kinttu
(Hilkan lapsenlapsi)

Onnea

Aina on aihetta juhlaan

Petäjämäen
potra poika
Taisto 70-vuotta
Syltlykallion
Seppo 70-vuotta

On varmaankin aika harvinaista, että rajanaapuruksina Nehvolan ja Päijälän perheiden nuorillepareille syntyy päivän välein poikalapset. Näin sitä vain kuitenkin huhtikuussa 1943 kävi.

Nyt toukokuussa tehdyllä kotiseutumatkalla olikin sitten aihetta oikein tuplajuhlaan. Tattarlaiset järjestivät kummankin kotikalliolla pienet muistamiset ”sankareille”, jotka olivat ehtineet

syntyä Karjalassa.

Lienee siinä aikanaan ollut siunailemista kylän emännillä, kun piti oikein tuplasti rotinarinkeitä paistaa. Se oli kuitenkin sen ajan tapa. Onneksi tätä tapaa yhä edelleen joissakin karjalaisperheissä noudatetaan.

Kauko Virtanen täytti 80 vuotta heinäkuussa. Juhlia vietettiin perhepiirissä. Kurkijoki-Säätiö ja monet muut onnittelevat luottamushenkilöään pitkäaikaisesta toiminnasta.

Vampulan Karjalaseuran hallituksen jäsenet Reijo Vehviläinen ja Erkki Poutanen luovuttivat Kurkijoen kirkonkylän kuvan kirjastonhoitaja Piia Sundmanille.

Toimitus sai kuvan vasta viime lehden ilmestymisen jälkeen, joten 12.7. ilmestyneessä lehdessä oli väärä kuva.

Raunioille jäivät vain ilmapallot keinumaa tuuleen ryhmän jatkettua matkaansa.

Kyläkiertros Nehvolan maisemissa

Nehvolan historiaa talojen raunioilla

Iida ja Väinö Riikosen talon raunioilla vietimme hetken kertoillen Nehvolan kylän historiaa. Yhtä aluetta Nehvolasta sanottiin Alakyläksi. Siellä oli 30-luvulla ollut pieni kauppaakin, mutta nyt rauniorykelmään kuului vain neljä taloutta, joiden paikantamisessa ei ollut vaikeuksia. Rauniot kun olivat aivan selvästi näkyvillä.

Ensimmäisenä silmiin osui Katri Pajarin kellarikuoppa, joka aikanaan sijaitsi tuvan lattian alla. Näkyvissä oli selvästi myös viereinen Maria Tannisen mökin kellarikuoppa. Välisen tien jälkeen löytyikin sitten Pekka ja Katri Latun entinen koti. Pikkuharppaus vielä Pihlajakumpuun päin ja siinä olivat Lydis Tannisen talon rauniot. Pihlajakummussa (Pihlajamäki) suoritettiin 1800-luvun loppupuolella arkeologisia kaivauksia. Paikkaa nimettiin meidän lapsuudessaamme Muinaisaikojen kalmistoksi.

Alakylän talojen vieritse pääsi Välisalmelle, jossa isämme Simo piti venettä.

Sitten suuntasimme Kattajamäkeen. Siellä oli aikanaan ollut Anni ja Mikko Tutin, sekä heidän poikansa Matin, asuinpaikka. Runsaan kasvillisuuden seasta löytyivät sieltäkin rakennusten rauniot.

Tutin perheen lähin naapuri oli Nehvolan koulu, jonne ei enää ollut menemistä, koska vanha koulu oli korkean aidan ympäröimä, jonkun raharikkaan datsa. Hiitolan viimeiseksi rakennettuun kouluun liittyviä asioita kertoilin siis Tutilla.

Tämän jälkeen siirryimme peltojen poikki yhdelle neljästä Nehvolan Latusta. Maria Lattu, joka tunnettiin koko kylässä Latu mummona, asui talossa leskeksi jääneen poikansa Toivo Latun ja tämän neljän lapsen kanssa. Mummo hoiti näin sekä äidin että mummon tehtävät talossa.

Muutaman peltosaran toisella puolen oli ollut Anna ja Wilhard Parkkalin keltaiseksi maalattu pieni talo. Perhe ei palannut sotien välillä takaisin Nehvolaan, vaan Parkkalin talossa asuivat palattuaan Liisa Lattu ja hänen neljä lastaan, koska oman talon lattiat oli viety lähimetsikössä oleviin koruihin.

Tämä Latun perhe olikin lähinaapurimme, joten seuraava siirtymä oli Kangastaloon omalle kotitalon reellemme. Maria ja Matti Tattari olivat tämän paikan aikanaan omaksi kodikseen rakentaneet ja täällä sitten Simo-isä ja Lyydia-äiti meidän tyttöporukamme kanssa elivät. Olimme palanneet 6.1.1942 takaisin ensimmäiseltä evakkomatkalta ja heinäkuussa syntyi siskomme Ritva, joten isällä oli kiire saada sauna valmiiksi ennen tytön syntymää.

Näin käytiin läpi kiertros Nehvola talosta taloon. Kerroin mukana olleelle 15 hengen seurueellemme talojen asukkaista ja heihin liittyvistä asioista monenlaista tietoutta. Kylä asukkaineen tuli kuulihoille tutuksi. Kaikki rauniot löytyivät ja niille jäivät tuulen heiluteltavaksi sini-valkoiset ilmapallot.

Terttu Ketola

Viime vuonna päätimme, että tänä vuonna toteutamme suunnitelmaamme käydä kaikkien aikoinaan Nehvolan kylään kuuluneiden talojen raunioilla. Selvitystä asia vaati monelta taholta, ennen kuin edes matkaan lähdimme.

Nehvola oli Hiitolan pitäjän 40 kylästä yksi pienimpiin kuuluva. Ennen sotia kylässä oli vain 15 'savua', joista kahteen ei sotien jälkeen enää palattu. Kylään mahtui 4 Lattua, 3 Tattaria, 2 Tuttia ja vielä 2 Tannistakin. Kylä tunnetaan siitä, että sinne rakennettiin Hiitolan viimeinen kansakoulu, joka valmistui 1935.

Minun ja tyttäreni Pian tehtäväksi jäi koota tietoa kaikista kylän entisistä asukkaista ja taloista. Toki muistin kaikki omanaikaiseni asukkaat ja talojen sijainnit, koska kaikissa taloissa oli tullut käytyä. Perheisiin liittyviä tarinoita ja juttuja kaivelin vanhemman siskoni kanssa muistini syövereistä. Meiltä heltisi monta makeaa nauruakin tarinoiden myötä. Tutkimuksissa meitä auttoivat sukututkijat Harri Kekki ja Veikko Repo, joiden avulla löytyi yllättävääkin tietoa. Selvisi sukulaisuussuhteita, joista en ollut tiennytkään, esimerkiksi kuka oli kenenkin kuinka mones serkku.

Löytyipä omat sisko- ja velipuolikin.

Nehvolassa kiertros alkoi Suokannasta heti autosta poistumisen jälkeen. Edesämme olivat Maikki ja Väinö Tattarin kodin rauniot. Siskoni Raija oli varannut sini-valkoiset ilmapallot laitettavaksi kaikille talopaikoille.

Seuraavaksi löysimme vähän matkan päästä Vilhelmiina Soikkelin mökin komean uunipaikan. Pikkuihen mökki, jota ennen sotia asutti yksinäinen vanhapoika Juho Ernestinpoika 'Tutti Jussi', oli myös lähistöllä.

Vanha Tattarin kanta-paikka Petäjämäessä kertoi omaa tarinaansa, sillä siellä kukkivat vanhan kivijalan vieressä joka vuosi pitkälti toista sataa vuotta vanhat omenapuut. Tästä vanhasta Tattarin kantapaikasta ovat veljekset Simo ja Matti Tattari lähtöisin, mutta kumpikin aikanaan rakensi perheilleen oman kodin ja vanha tupa jäi ilman asukkaita. Pihan kalliolla istuskeli nyt toinen matkalla mukana olleista synttäriskareista, nimittäin Simo Tattari nuoremman tyttärenpoika Taisto.

Toinenkin syntymäpäiväänsä retkellä juhlineista 'nuoristamiehistä' eli Syltykallion Seppo pääsi kotiseutukalliolla suhistelemaan samppanjaa. Paikkana toimi matkan varrella kätevästi ollut Päijälä.

Pysähdyksen jälkeen matka jatkui Häränmäkeen, jossa eleli aikanaan Maria Simonleski Lattu. Häränmäkeen kuului monia rakennuksia, joten raunioitakin löytyi. Päärakennuksessa oli yksi iso tupa, jonka lattialla oli kuulemma ollut viisi seitsemänmetristä mattoa rinnakkain.

Osallistujat joutuivat vaeltamaan hankalassakin maastossa löytääkseen kaikki kylän talot.

”Myö männään Murhalammelle”

Monta mutkaa matkalla Murhalammelle. Muistetaanko missä Murhalampi majailee? Mennäänkö mutkittelematta muistin mukaan? Mutkitellaanko mukavinta matkaa mäntyisessä metsässä menneitä muistellen. Muistellemme makoisia marjamatkoja, milloin

maiskutelimme mansi-koita, milloin mutustelimme mustikoita, maisuivat meille molemmat.

Mietimme myös mysteeriä. Mistä moinen maine mokomalla? Mieskö mahdollista murhata? Mennyt manan majalle maahisia moikkaamaan. Muistammeko mie-

hestä mitään: maineikas maisteriko, menninkäisten metsästäjäkö, mieronlainen maankiertäjäkö, mahtava maanomistaja?

Mutta, mutta, mahdettiin mies murhata, matamiakin mietittiin: maineensa menettänyt myllärin morsian, mustasukkaisen miehen mallivartaloineen misukka,

mustatukkainen mustalainen. Mahdollisuuksia monia. Mitäpä murhatusta muuta metelöimään. Manan maille mennyt, muistikirjoituksetta maatonut.

Mars matkaan, Murhalammelle!

Pia Ketola

**66. Hiitolan
pitäjäjuhlat
3.–4.8. Porissa**

Paluu lapsuuden Murhalammelle

Tänä kesänä toteutui matka, jota olimme jo vuosikaudet suunnitelleet. Pääsimme käymään lapsuuteni salaperäisellä Murhalammella.

Virallisemmin vierailtu paikka oli ’toisiin sedän Simo Tattarin mailla osittain oleva Hievatsunlampi’. Lapsina ollessamme tunsimme paikan kuitenkin ainoastaan Murhalampena.

Lammen vierustalla oli hiekkaharju Hievatsunmäki, joka oli lapsuuden mainio metsämansikka-paikka. Harjussa oli myös suuri hiekkakuoppa, josta aikanaan oli viety hiekkaa Hiitolan ja Kurkijoen teiden rakentamiseen.

Itse lampeen liittyy vanha tarina, jonka mukaan Murhalampi lienee nimetty. Tarina kertoo lammen pohjassa olevasta aarteesta, jonka saa ylös vain uhraamalla vastasyntyneen lapsen. Kerrotaan, että kerran eräs mies oli veistänyt puusta poikalapsen ja päättänyt saada petoksella aarteiden haltuun-

sa. Yönpimeydessä hän oli mennyt lammen rantaan ja heittänyt veteen puunuken toivoen saavansa aarteiden ylös lammesta. Tuolloin oli tapahtunut, että lammen pinta oli alkanut kohista ja jotain nousta vedestä näkyviin. Juuri kun oli ollut pulpahtamaisillaan pintaan oli yössä kuulunut huuto:

– Nyt petetään.
Samassa oli aarre painunut takaisin syvyyksiin. Myöntää täytyy, että jotain salaperäistä ja pelottavaakin meidän lasten mieliin on aikanaan painunut, sillä milloinkaan emme tuohon pohjattomaan lampeen olleet tuppautumassa uimaan. Vähän oli tarinan

lisäksi pelottanut sekin, että vanhemmat lapset olivat kertoneet lammessa asuvan Näkin. Emmehan me edes tosin tienneet, mikä Näkki on.

Kerran vanhin siskomme Anja ja naapurin Hilka olivat kuitenkin saaneet päähänsä mennä lampeen uimaan. Vauhdilla olivat

Murhalammella

(Voidaan laulaa Villiruusun nuotilla)

Kaukana Karjalassa on lampi etäinen, tarina vanha kertoo se kätkee aarteiden. Jos sieltä aarteiden haluaa, uhrata pienen lapsen saa. On tarina tää lammen julma ja armoton.

Eräs mies sitten tahtoi tuon aarteiden itselleen, ja päätti että puusta mä poikalapsen teen. Hän saapui yössä lammen luo sylissään vaalea veistos tuo, hän uskoi petoksella saavansa aarteiden.

Lapsen hän heitti lampeen rannalta katsellen ja silloin syvyyksistä nous jotain kohisten. Vaan sitten illan pimeään huus ääni ”nythän petetään”. Ei lampi petturille antanut aarrettaan.

Onkohan taru totta, me tänään mietitään, pohjassa on aarre kätöksä lammen tään? Se arvoitukses meille jää, ei kerro lampi tää. Sä olet murhalampi edelleen salainen.

Terttu Ketola

Karjalasta kajahtaa

Karjalan Liiton tämän vuoden teema, Karjalainen musiikki, on varmasti monissa karjalaisyhteisöissä vuoden toiminnassa näytellyt isoa osaa, kuten ennen teema-

vuottakin. Hiitolan Pitäjäseurassa ainakin on noudatettu vuoden teemaa tunnollisesti, onhan mm. jokainen tarinailta aloitettu ja lopetettu laulaen.

Hiitola-säätiön järjestämän leirin teemanakin oli musiikki. Myös kaikilla kotiseutumatkoilla on musiikilla ollut mukavasti tunnelmaa kohottava merkitys, monia soittopelejäkin on matkoilla mukana ollut. Vuoden teeman mukaisesti Hiitolan pitäjäjuhlissa on musiikilla myös merkittävä osa. Tänä vuonna perinteisen säätiön järjestämän seminaarin sijasta nähdään ja kuullaan esitys, Silkkikivi – tarinoita karjalaisista kohdaloista. Laulaja-säveltäjä

Raija Laaksonen huuliharpun soittoon vastaili taustalla ollut Päijälässä olevan Pälämäen kaiku.

Petri Laaksonen on säveltänyt musiikin vuonna 2000 Paimion kesäteatterissa esitettyyn Silkkikivi-näytelmään. Nyt esitettävässä konsertissa Petri Laaksonen kertoo näytelmästä ja esittää yksin, sekä Pauliina Kiurun kanssa, evakkomusikaaliin säveltämänsä musiikkia.

Myös pääjuhlan ohjelma on laadittu hyvinkin musiik-

kipitoiseksi. Puhallinmusiikki on aina kruunannut juhlatunnelman, myös hanuri on kautta aikojen ollut monen orkesterin kantava voima. Nyt pitäjäjuhlissa on tarjolla muiden musiikkiesitysten lisäksi näitä molempia.

Käyn tietäin laulaen...

”On laulukansaa Karjalaiset sehän tiedetään, ja monen monet laulukuorot pystyyn pistetään.

Soi iloisesti helkähdellen laulu jokaisen, kuin kukahdellut olisi Karjalan käkönen”

Näin riimitteli Terttu Ketola erään laulunsa sanoissa.

Myös näin on Hiitolan Pitäjäseurassa tapahtunut, onhan seurassa laulanut jo kohta viidentoista vuoden ajan Lauluryhmä Evakot mm. Karjalan kaipuusta ja kotiinpaluun riemusta.

Monien esiintymisien lisäksi olemme myös laulu-

Diakonialaitoksen veteraanien sairaskodin asukkaita sekä laulaneet ja laulattaneet Liinaharjan vanhainkodin väkeä.

Porissa toimi pitkän rupeaman myös sekakuoro Laatokan Laulajat, joka kuitenkin pari vuotta sitten laulajien vähyyden vuoksi lopetti toimintansa.

Laula kanssain...

Yhteislaulu on myös laulukansaa viehättänyt aina. Nyt jo toisena vuotena peräkkäin pistävät neljä Porilaista karjalaisseuraa viisaat päänsä yhteen ja järjestävät Porissa Kirjuriluodon kesäteatterissa yhteislauluillan. Tapah-tuma on tarkoitettu kaikille yhteislaulusta ja mukavasta yhdessäolosta pitävälle. Vuosi sitten kauniin ilman siivittämänä laulajia ja mukavasta tunnelmasta nautiskelijoita kokoontuikin noin 250 henkilöä.

Pietäähä huoli että ti 13.8. klo 18 Kirjurinluodossa ”Karjalasta Kajahtaa” yhtä komeasti kuin viimevuonnakin.

Väliajalla on mukava haastella tuttuja kanssa kahvikupposen äärellä ja nälän yllättäessä on myös grillimakkarointa tarjolla, kulu-lujen kattamiseksi pidetään myös arpajaiset.

Karjalaisten kesäjuhlien teemana oli Sie, mie, myö yhes. Eiköhän näillä ”eväillä” saadaan myös lauluillasta mukava yhteinen tapahtuma. Laulattajana toimii Voitto Takanen. Tuu siekii mukkaa.

Tunnelmassa mukana Ahlaisten karjalaise ryt, Hiitolan Pitäjäseura ry, Porin Karjala-Seura ry ja Yyterin Karjalaseura ry.

Raija Laaksonen

Kurkijoella sijaitseva kotiseutumuseo käymisen arvoinen

Yksi tämän kevään kotiseutumatkan mielenkiintoisista kohteista oli Kurkijoen kotiseutumuseo. Olimme siellä käyneet muutamia vuosia aiemminkin, mutta tällä kertaa museossa oli paljon uuttakin mielenkiintoista nähtävää. Museon opas johdatteli meitä huoneesta toiseen kertoen asiantuntevasti esillä olevista kokoelmista ja esineistöstä. On todella upeaa, että näin monipuoli-

set kokoelmat on museoon saatu koottua.

Uutta mielenkiintoa museokäyntiin toivat uudet löydöt ja artikkelit sekä mahdollisuus ostaa sikäläisten valmistajien tuotteita.

Käyntiin varattu tunti mennä livahdi ohi todella nopeasti. Paikka oli todella käymisen arvoinen.

Terttu Ketola

Pirjo ja Pia vuonna 2012 pitäjäjuhlan käsityönäyttelyssä.

Hiitolainen kästyökori mukana Hiitolan Pitäjäjuhlissa 3.-4.8.

Tervetuloa tapaamaan kästyökoriin toimittajia Pia Ketolaa ja Pirjo Kopraa ja haastelemmaa heijä kanssa hiitolaisista perinnekäsityöistä.

Myös Karjalassa kajahtaa, Ari Vihavainen on monasti ilahduttanut matkalaisia lauluillaan ja soitollaan.

Kotikontujen samoilua Hiitolassa

Laatokan risteilyllä ihasteltiin kauniissa ilmassa maisemia, joita kuitenkin hiukan pilasivat kaikkialla lojuvat rojukasat.

Seppo Tarkiainen kävi ensimmäistä kertaa vuonna 1991 Hiitolassa tarkastelemassa lapsuutensa maisemia äitinsä Airin, vaimonsa Raunin ja siskontyttönsä Maaretin kanssa. Tuohon aikaan kotiseutumatkoja vasta alettiin järjestää Hiitolaan. Äitinsä oheisen runon innoittamana Tarkiainen kertoo matkasta.

Matka alkoi pikkubussilla Karjalan huonoja teitä pitkin. Etenimme melko jouheasti aina Karjalan Tasavallan rajalle, jossa meitä sitten pidäteltiin noin kaksi tuntia. Juuri kun saavuimme puomille tuli hälytys, puomi laskeutui ja vartijat luikkivat koirineen pitkin rajalinjaa. Jonkin ajan kuluttua he tulivat takaisin haravoiden jälkensä tullessaan. Eivät kuulemma löytäneet mitään, mutta saivatpa siinä aikaa kulumaan mukavasti ja näytettyä miten homma toimii suuressa Venäjän maassa.

Ikuisuudelta tuntuvan röykytyksen jälkeen saavuimme vajaan vuorokauden kuluttua vihdoinkin majapaikkaamme Pekonlahden ”hotelliin”. Majoituspaiikka sijaitsi entisen Pekonlahden sahan alueella aivan Laatokan rannassa ja oli vasta hiljattain valmistunut.

Jo matkalla kiinnitin huomiota sähkölinjoihin: usein kaatuneita pylväitä oli korvattu kiinnittämällä johdot eläviin puihin, etenkin haapoisiin. Myös majapaikan sähköasennukset kummututtivat. Johdot oli asennettu seinille miten sattuu ja oikaistu niin että johdot olivat nurkista puoli metriä irti. Olisiko ollut johtoa liian niukasti käytettävissä?

Käymälät oli rakennettu suoraan Laatokkaan laskevan vuolaan puron yläpuolelle. Jätökset olivat Laatokassa ennen kuin ehti poistua mukavuuksilaitoksesta. Samaan paikkaan päätyi myös raikkaan kylmä pesuvesi.

Hyttysset olivat huoneessa

riesana, pääsivät huoneeseen seinien ja lattian raoista.

Kaikkien näiden pienien epämukavuuksien vastapainoksi majapaikan pitäjät olivat hyvin ystävällisiä ja avuliaita ja tarjosivat hyvää ruokaa.

Matka kohti kotikontuja

Äitini istui kuskin vieressä toimien matkaoppaana. Me muut sulloimme itsemme takapenkeille kaikkien tavaroiden kanssa. Minulle annettiin kartta, vaikkei siitä juuri mitään hyötyä ollutkaan. Äidille maisemat olivat tietysti tuttuja, vaikka lähes kaikki rakennukset olivat poissa ja pellot pöheikköä.

Kun lähestyimme Tiurulaa, oikealla häämötti kunnalliskoti. Tämä maamerkki ilahdutti äitiä selvästi, koska sentään jotain oli täälläkin pystyssä vielä. Äkkiä äiti huudahti:

– Stop tykkänää, siinäkö se Nehvolantie on?”

Minä tarkastin asian kehnosta kartasta ja nyökyttelin. Äiti arvioi matkaa olevan enää kilometri.

Matka jatkui jännittynein mielin hyvin huonokuntoista, lähes ajokelvotonta tietä pitkin. Pienen peltoaukeaman jälkeen tultiin loivaan mäkeen ja metsään. Tie kaartui loivasti vasemmalle ja äiti kertoi oikealla olevan Lattu ja kauempana Tutti. Sitten seuraavaksi oikealla Tattarin Simo. Likkaisten-mäkiäkin löytyi, mutta näytti äidin mielestä oudolta, koska kaikki rakennukset puuttuivat sieltäkin.

– Ei herra isä mihin pöheikköön myö nyt tullaan, etupenkillä ihmeteltiin. Tie kaartoi hiukan oikealle nousevaan mäkeen ja äiti pyysi kuskia pysähtymään.

Äiti oli hämillään ja ihmeissään, aivan oudon oloinen.

– Tämä ei ole ensinkään oikean näköinen paikka, vaikka nyt pitäisi olla jo perillä, tuumasi äiti ja alkoi ajatella ääneen:

– Tuossahan oli Pälämä-

ki ja kaunis hongikko, mutta tähän on musta karrelle palanut lähes tyhjä kallio. Mitenkähän tää nyt oikein on?

Minä tutkin karttaa ja olin vakuuttunut, että olimme perillä. Sanoin äidille, että mäki oli vain palanut ja näytti siksi oudolta.

– Tuolla näkyy kallio ja siellä kukkii syreenipensaat! Eikö se olekin kotimme syreenit, jotka siellä kukkii?, yritin innostaa.

Silloin äidin ilme kirkastui ja häneen tuli eloa. Se oli sitten menoa kohti Syltetykalliota. Pihaan johtavasta tiestä ei näkynyt jälkeäkään, joten kotipihaan täytyi mennä kävellen. Pello oli muutunut pöheiköksi, jonka läpi kuljimme. En olisi uskonut sitä kiihtyvää vauhtia, jolla äiti taittoi tämän kalliolle nousevan matkan. Hengästyneinä saavuimme kotipihaan.

Kotitilan tarkastelua

Hämmentyneinä katselimme ympärille ja katseemme haki jotain, mitä siellä ei ollut. Löytyihän sieltä melkein ehjä kellari, vain katto oli sortunut ja ovi lahonnut. Olihan se tiedossa, että kaikki rakennukset oli siirretty tai tuhottu Päijälän alueelta. Kaivon paikalla oli ammottava monttu, se oli räjäytetty jo ennen jatkosotaa. Montussa oli maannut hevosen raato äidin tullessa evakosta kotiin elokuussa 1941. Yksi iso omenapuu kukoisti puutarhassa ja syreenipensaat kukkivat.

Tulipalo oli jokin aika sitten siivonnut maiseman. Pystyssä törötti palaneiden puiden runkoja. Syltetykallioilla kukkivat orvokit, kalliokielot, kissankellot ja muut luonnonkukat, ja pellot olivat keltaisenaan kulleroita.

Metsässä olivat säilyneet lähinnä suuret männyt. Yksinäinen pihakoivu oli yllättäen pystyssä ja melko hyvässä kunnossa. Äiti kertoi minun kehtoni olleen koivun isossa alaoksassa ja siinä minua oli keinutettu uneen.

Talon isoista kivistä rakennettu kivijalka erottui selvästi. Uunien ja savupiipujen tiilikasat sen keskellä kumpuina. Muiden rakennusten vaatimattomat kivijalat löytyivät vain, koska äiti tiesi tarkat paikat. Maaret oli tässä kaikessa isoäitinsä silminä ja tukena.

Asetuimme istumaan talon kivijalan päälle ja äiti pääsi muistelemaan elämää kotona Päijälässä. Hän ei kuitenkaan kertonut kaikkea mitä oletin, siihen hänellä oli syynsä. Siinä eväitä syöden ja kahvia juoden vietimme ikimuistoisen kotiinpaluun juhlan. Kuskimmeikin pyöri innokkaana mukana ja selitti koko ajan, valitettavasti meillä vain ei ollut yhteistä kieltä.

Paluumatkan haikeutta

Kaikki hyvä päättyy aikaan ja niin lähdimme talustamaan kohti maantietä. Matka jatkui Nehvolan koululle ja sieltä jalkaparikassa kohti Laatokkaa, jonka rantarinteilla oli peltojamme.

Äiti kertoi, että täällä olttiin heinänteossa silloin kun Elisenvaaraa pommitettiin. Minut piilotettiin heinäsei-

Äitini kirjoittama runo matkasta

Kuljin mie polkuja Karjalan puoli vuosisataa myöhemmin. Tätä todeksi oikein uskoa vois. Sydän iloitsi ja kärsi näkemästään. Oi anna anteeksi heille tämä, kaikki on ollut rakas meille. On raikattu kotimme, kylämme ja koko Karjalanmaa. Mut maisema tuntui tutulta niin ja se vei nuoruuden unelmiin.

Puoli vuosisataa ajasta pois oli pyyhitty silloin. Aatokset tulivat kuka mitäkin teki ja milloin. Kuka poika saatolla kävi ja milloin, oliko kaunis kesä vai satoiko silloin. Vaiko talvi ja pakkasen ja paleliko silloin. Oliko uuni lämmin ja luovutti lämpönsä meihin ja heihin? Tätä silloin emme käsittäneet. Miksi ei kohtalonkellot edellä soineet? Kuinka hän sankarihaudan sai nuorena niin ja unelmat sammuiivat unohduksiin.

Kuinka sitten mie kohtaloni koin? Kukki se myrtti, häitämme vietettiin ja rakkauden valkoinen yrtti huomen lahjaks annettiin. Seuraavana kesänä jo poikaa Karjalasta pois kannettiin. Olipa koti johon hänet viedä voi. Kuitenkin olimme vierailta veräjillä ja oudoilla ovilla.

Ovat kaukana Karjalan kunnaat, on outo kieli, vieras lie ollut myös heidän mieli. Lohtunamme meillä on kotiseutumatkat nää. Kyllähän nekin lämmittää, kaipaus kuitenkin syömmeen jää. Vääräys meitä kaivertaa. Huokaus luojamme luo kohoaa, oi armahda heimoa kärsivää joka ei voi vääräyttä ymmärtää.

Kertokaa Karjalan liitävät linnut kumpujen kukille kuiskaus tää. Jalka jos muualla tannerta tallaa, Karjalaan sinun sielusi jää.

Airi Tarkiainen

pään alle suojaan ja aikuiset piiloutuivat kuka minnekin. Lentokoneiden reitti sattui kulkemaan silloin juuri tästä.

Kotimatalla vatkattiin taas sisuskaluja oikein kunnolla. Pysähdyimme Käksälmen parhaassa tavaratalossa ostoksilla. Minä yritin ostaa kompassia, ei myyty, samoin kävi laadukkaan puukon kanssa. Henkilökunnalle tuli kova kiire sulkea tavaratalon osastoja, ettemme olisi ostaneet heidän harvoja laatutavaroita. Auliisti he tarjosivat naisille sukka housuja. Kalaverkkoja ja rysiä olisivat myyneet puoliväkisin. Eipä sieltä juuri mitään tainnut tarttua matkaan.

Viipurissa käytiin rautatieasemalla, koska halusin nähdä olivatko vessat vielä samanlaiset kuin vuonna 1967. Ne oli uusittu. Kaupahallissa oli tunnelmaa ja palvelua suomen kielellä, kuten nykyäänkin.

Kävimme myös porukalla Pyöreässä tornissa kahvilla ja nauttimassa virvokkeita. Äiti innostui muistelemaan nuoruutensa Viipurin matkoja, mikä nostatti monissa tunteita esiin.

Kauppatorilla lapset vielä matkan lopuksi huutelivat kuorossa:

– Anna juksi markka.

Äitini heltyi heille jakamaan säälistä rahojaan.

Seppo Tarkiainen

Kuskin kotona matkalaisia kestittiin runsaasti. Keskellä talon emäntä, jolta eivät tarjottavat herkut eikä vodka loppuneet kesken. Minkäänlainen maksu ei tullut kysymykseenkään.

Jatkoa sivulta 1

sityötunteja.

–Teimme ristipistoin kirjaillut käsityöpussit. Päällä piti olla kauniit ristit ja takana viivat suorissa riveissä ilman. Opettaja käänsi työt ja tarkisti jokaiselta, kertoi Miikkulainen varhaisista kokemuksistaan käsitöiden parissa.

Vähän nuorempi museokävijä oli Sastamalasta saapunut Heikki Helenius, jonka äiti on kotoisin Kurkijoelta. Itse Helenius ei äitinsä kotipaikkaa ole vielä päässyt Kurkijoelle katsomaan, vaikka on halunnutkin. Kuullut hän on kuitenkin, ettei itse talosta ole jäljellä kuin kivijalka. Museossa Heleniusta

kiehtoivat erityisesti esillä olleet vanhat valokuvat.

”Kuvras Kurkijoki kauniina elää”

Illan kutsuvierastilaisuuden avasi Armi Haatainen parilla teemaan sopivalla karjalaisella ja etenkin kurkijokelaisella kappaleella. Museoon sopi etenkin kap-

Kirvu Säätiön valtuuskunnan puheenjohtaja Seppo Rautama kurkijokelaisten käsitöiden ympäröimänä.

Kahvipöytä meni täydestä, vaikka Helvi Miikkulainen istuikin museon lavasteissa.

pale Kurkijoki-valssi, jossa lauletaan ”Kuvras Kurkijoki kauniina elää”.

Puheet aloitti Kurkijoki-säätiön hallituksen puheenjohtaja Timo Rouhiainen, joka kiitteli kaikkia museon muuttoon osallistuneita talkoolaisia.

– Aina on pelko, ettei ketään tule, mutta vielä kertakaan ei ole tarvinnut pettyä, iloitsi Rouhiainen.

Rouhiainen keskittyi pu-

heessaan ylistämään uutta tilaa ja sen tarjoamia mahdollisuuksia. Tulevaisuuden suunnitelmissa on muun muassa kirjasto ja teknologikeskus, jossa voi esimerkiksi tehdä tutkimusta tietokoneella ja muuttaa vanhoja valokuvia ja mikrofilmejä digitaaliseen muotoon. Ideoita on kuulemma lisääkin ja niitä aletaan toteuttaa mahdollisuuksien mukaan.

Puheensa lopuksi Rouhi-

ainen luovutti Leena Virtaselle Kurkijoki-pöytästandardin muistaakseen tätä kaikista museon hyväksi tehdystä työstä.

Muutkin juhlapuhajat muistivat kiittää talkoolaisia, joiden voimin museon muutto toteutettiin ja ihas-tella museon uutta upeaa rakennusta ja sijaintia, jonka toivotaan houkuttelevan museoon uusia kävijöitä.

Annina Väisänen

Mari-mummon jälkiä seuraten

Lapsesta saakka olimme tottuneet, että mummosta sanottiin: ”Meijä mummo sehä se ossaap tehä seih-temää asijaa yht’ aikaa.” Olimme oikein kirjanneet ne ylös ja kyllähän se totta oli.

Meijä mummo:
Kävel tiet pitki
ajo lehmii hakkaa
neulo männessä sukkaa
hyrräil virrepätkää

kahtel näkyskö sopivii
vastaskoivui
samal hää kunntel ko käk
kukku
nauttiha hää viel kauniist
kesäsääst.

Olimme päättäneet, että ’kerra viel myökii tehää niiko meijän mummo’. Viime kesän matkalla oli jo tarkoitus tämä homma hoidella, mutta sade sotki suunnitelmat.

Tämän kesän reissulle otettiin käsityöpussit mukaan ja sopivat Hiitolasukan neulomiset pusseihin. Niinpä kun Suokannan tienristeyksestä lähdimme Nehvolaan päin otettiin neulomiset esiin.

Tuntuhan se siltä kuin olisimme mummon jalanjälkiä tallustelleet. Tykötarpeista puuttuivat vain lehmät. Tosin edellämme kulki melkoinen määrä ihmisiä matkalla samaan suuntaan, joten he saivat olla ”sijaisina” tässä asiassa. Mukava on menneitä muistella.

Terttu Ketola

Mainio kirjauutuus:

Lauri Poutanen:

Ukko höperehtää Ajattelemisen aihetta

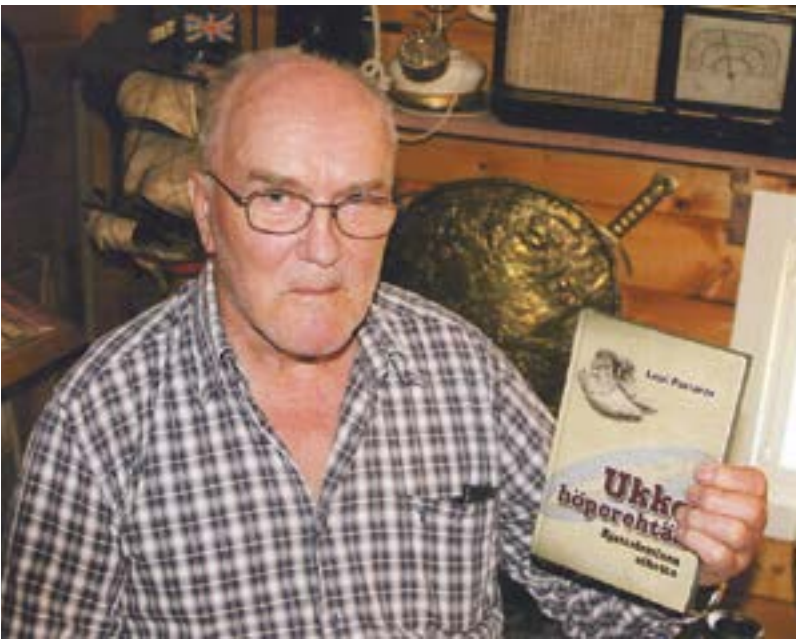
Muutama päivä sitten ilmestyi Lauri Poutasen uusin teos, *Ukko höperehtää*. Se on erittäin mielenkiintoista luettavaa, koska kirjassa Lauri entisenä poliisina muistelee pitkän työuransa mukaansatempaavia tapah-tumia ja lisäksi siviilielämän mielenkiintoisia koukeroita. Hänen tapaamansa henkilöt muodostavat kirjon lähes koko yhteiskunnasta. Ja kun ymmärtävä poliisimies kohtaa tällaisia reuna-puolen kulkijoita ja selvittelee heidän tekosiaan, tulee siitä kiinnostavaa luettavaa – varsinkin, koska Lauri kertoo tapahtumia usein pilke silmäkulmassa ja höys-

tää huumorilla kirjoituksiin. Hän osaa myös asettua vastapuolen asemaan ja käsittelee usein heidän tekosiaan liiankin pehmein ottein, ainakin muutamien virkaveljien mielestä.

Laurin elämän vaiheet ovat monipuoliset. Niistä hän kirjoitti ensimmäisessä kirjassaan *Orpopojan letka-jenkka*. Nyt ilmestynyt uutuuskirja tuo lukijalle esille monia mielenkiintoisia tapahtumia matkan varrelta.

Lauri näki päivänvalon ensimmäistä kertaa Parikkalan kunnan Lamminkylässä, jossa hän syntyi äitienpäivänä 1934. Mutta kuten Lauri kirjoitti ”Kum-

”Ukko” eli Lauri Poutanen uunituore kirja kädes-sään. Kuva on otettu Laurin kotitilalla mu-seokokoelmen huoneessa 17.7.2013.

pula, se ainoa oikea koti Kurkijoella” sijaitsi Kurkijoen Aromäen kylässä. Sieltä hän on ammentanut aineksia elämänsä eväskonttiin ja niitä aineksia on pitkän elämän aikana tullut monenkin kontin verran. Nyt hän on avannut meille kaikille luettavaksi kont-

tiensa sisältöä, jotka sisältävät myös ajan mukanaan tuomia elämäntapahtumia.

Lauri Poutanen teki pääosan elämäntyöstään Forssan poliisiupseerissa ja heidän ”asiakkanaan” oli usein hyvinkin värikkäitä persoonia. Hän itsekin tunnustaa tehneensä virheitä,

mutta tekeväälle sattuu. Hän oli myös oppinut olemaan liioja kyselemättä, kun ylemmältä taholta tuli käsky jopa epämiellyttävien tehtävien suorittamiseen. Nyt virkeä eläkeläinen asuu Loimaan Karhulassa rakentamassaan evakkomatkan päätepisteessä.

”Ystävänä Tabe”

Kyseisellä otsikolla Lauri aloittaa luvun, jossa hän kertoo tuttavuudestaan kohunaiseen, Tabe Sliooriin, viime vuosisadan loppupuolen hyvin tunnettuun mannekiinikoulun johtajaan ja monen silloisen silmätekevän suomalaisen läheiseen ystävään. Tabella oli kesäpaikka Tammelassa ja sitä kautta Lauri joutui poliisiasioissa tutustumaan tuohon komeaan kohunaiseen.

Kirja antaa myös ajattelemisen aihetta, kuten eräs kirjan otsikoista kertoo. Suosittelen lämpimästi luettavaksi ja toivottavasti lukijakin saa siitä ajattelemisen aihetta oman elämänsä ympäröihin.

Teoksen on kustantanut HD Loimaa ja se on painettu Tallinnassa. Sidotussa kirjassa on 192 sivua näitä erittäin mielenkiintoisia ”Ukon höperehtämisä”. Teosta saa ostaa ainakin tekijältä itseltään.

Eino Vepsä

Näin leirillä venytettiin suupielä virallista ryhmäkuvaa varten.

Silokallion leiri vietettiin aurinkoisissa tunnelmissa

Lokosa leiri

Laineet liplatti, lippu liehui, lauloivat linnut, lauloivat leiriläisetkin. Luoja laittoi leiriläisille lauhat lepposat lämpimät. Lustii leikkii, lepposii laululoita, lokosii leiriläisiä. Lähettii luontolenkil, lyötii lämpimät löylyt. Laululeiril laulamista löyty. Soittimet soivat, veisattii virret, pyörättii piiris, haitar helisyytel, Karil kitara kilahtel, pimputettii pianookii, hurahtel huulharppukii, iskelmist iha innoistuttii, kajahtel komiat koululaulut, levännein lähettii leirilt. Tullaa tok toistekii.

Hiitola-Säätiö järjestää joka vuosi Silokalliolla leirin. Tänä vuonna teemana oli Karjalasta kajahtaa, jota toteutettiin laulaen ja riemuiten. Ohessa yhden ohjaajan, Terttu Ketolan, kertomus leirin kulusta.

Perinteinen Hiitola-Säätiön Silokalliolla järjestettävä leiri sai tänä vuonna niin suuren suosion, että ihan kaikkia hakeneita ei voitu ottaa mukaan leirille. Oli suoritettava pientä karsintaa. Valitettavasti.

Kaunis aurinkoinen päivä kuitenkin tervehti leirille mukaan mahtuneita. Onhan leiripaikka Silokallio aivan upea juuri tällaiseen tarkoitukseen. Luonnon helmassa on mukava yhdessä viettää leiripäiviä.

Heti kun olimme saaneet kaikille majapaikan järjestymään ja tavarat purettua suoritimme juhallisen Karjalaviirin salikoon nostamisen. Hyvin komeasti kaikui Karjalaisen laulu lintujen säestässä moniäänisesti, mikä toteutti hienosti leirin teemaa Karjalasta kajahtaa.

Sitten olikin leirin osanottajien esittelyjen vuoro. Yhteisesti välitettiin terveisiä vähän joka puolelta Suomea. Tutuiksi tultiin, juttu luisti, nauru raikui ja meil ol het nii mahottoma lustii.

Jo ensimmäisenä iltana saimme leirille vieraita Hiitola-Säätiön edustajista puheenjohtaja Kari Kaijosta ja Silja Siltasesta. Virallisen osuuden jälkeen viihdykkeestä vastasivat

Ohjelmaryhmä Evakot säestäjänään Tarmo Peltomaa. Yhteislaulukin porukalta luisti upeasti.

Toisen päivän aloitimme

musiikillisilla esitelmillä. Raija Laaksonen kertoi Hiitolasta tietoisuudella Laulun iloa ja mukavuutta yhdessä. Liisa Syrjään esitelmöi Hiitolan musiikkielämästä, minkä jälkeen musiikkiaiheinen tietokilpailu oli paikallaan. Musiikkiaiheesta jatkoi vielä Terttu Ketola kertomalla musiikkiterapiasta.

Lustii olla pittää

Illanistujaisia vietimme uusien ja vanhojen piirileikkien parissa. Vanhasta muistista tutut piirileikit sujuivatkin hyvin, mutta eihän siitä laulusta mitään meinannut naurulta tulla. Voi mahoto miten myö heittävyttiä leikin hurmaa.

Näistä tunnelmista oli hyvä aloittaa lauantai, jonka teemana meillä oli oikein virallisesikin Lustii olla pittää. Olimme toki tähänkin asti lustii pitäneet.

Vieraita oli luvassa nytkin. Saimme Mailis Mäkelän ja Jari Tanskasen soittopeleineen esiintymään meille. Leiriläiset toivoivat kappaleita ja kertoivat, miksi juuri tämä kappale oli kuultava.

Ohjelman lisäksi leirillä oli ihastelun kohteena monenlaista nähtävää. Oli vanhoja valokuvia Hiitolasta, perinneneuleita, Hiitolakirjoja ja muuta mielenkiintoista katseltavaa. Porukkaa kiinnostivat myös juuri leirin aikaan televisiosta tulleet jääkiekko-ottelut.

Piiri pieni pyörii... Perinteiset ja uudet piirileikit innostivat leiriläisiä liikkeelle.

Kaikki loppuu aikanaan

Sunnuntaina oli Kaatuneitten muistopäivä, jonka kunniaksi laskimme salossa liehuneen Karjalaviirin ja nostimme tilalle Suomenlippun. Linnut jälleen säestivät meitä, mutta tällä kertaa Lippulaulun tahtiin.

Sitten kuuntelimme Hiitolan entisistä kirkkokalauksien kohtaloista Liisa Syrjään kertomana. Tietoisuuden sisältyi aivan mahtava kuvaesitys, minkä siivittämänä siirryimme Hiitolan kirkonkellojen säestyksellä kauniiseen Silokallion kappeliin. Hartauden jälkeen päädyimme muistelemaan, mitä entisaikaan laulettiin hautajaisissa, mitä pyhäkoulussa ja mitä koulun aamuhartauksissa. Koko joukolla lauloimme jokaisesta aiheesta laulun tai kaksi.

Valitettavasti kaikki loppuu aikanaan, niin myös leirimme. Neljä leiripäivää menivät kuin vilauksessa. Ainakin toteutimme täydellisesti Karjalaiton mukaisesti leiriteemamme:

Karjalasta Kajahtaa.

Terttu Ketola

Hiitola-Säätiö järjesti 16.–19.5. vuotuisen leirinsä Silokalliolla. Ohjaajina toimivat Raija Laaksonen, Terttu Ketola, Raija Colander ja Liisa Syrjä.

Kurkijokisia juttuja

Juhannustanssit Koskilinnassa

Pariskuntia tanssii ulkona lavalla järven rannalla. Kurkijoki-museon kuva-arkisto 1824.

Keroin juhannuksenvietosta Valkjärven mökillämme viime numerossa. Kokon sammuttua ja makkaroiden paistuttua sen hiilloksella aloimme valmistautua Juhannustansseihin lähtöön tutulle kauniilla paikalla sijainneelle Koskilinnan la-

valle. Taisi olla vuosi -54 ja isäni ja äitini vielä lähtivät nuoruutensa perinteisiin Juhannustansseihin, joihin he viimeksi olivat osallistuneet Kurkijoella joskus 1920-30 lukujen vaihteessa.

Meillä oli mahdollisuus matkata tansseihin kesäisellä venematkalla. Isäni Mäntäsä teettämä lähes 6-metrinen leveä ja kantava vene vei Koskilinnaan koko perheemme ja osan naapureistakin! Lakatun kupariniittiveneemme voimanlähteenä oli kaksipyttyinen amerikkalainen Elto-perämoottori eli nykyisen Evinruden sisarfirma.

Kotirannan laiturista lähdettyämme kaarroimme Isosaaren länsipuolitse Valkjärven pääselälle ja sen eteläpäässä isä käänsi lounaaseen lahdenpohjukkaan, jossa kiinnitimme veneen ja kävelimme tiettä halki vehmaiden viljapeltujen Puujoen rannasta nousevalle kuk-

kulalle, jonka huipulla oli kodikas punaiseksi maalattu Koskilinnan lava. Se lienee ollut paikallisen maamiesseuran omistuksessa. Seura hoiti sitä hyvin ja palkkasi soittamaan kannattavuuden kannalta hyviä pieniä yhtyeitä. Bändi-nimitystä ei silloin vielä käytetty ja sitä paitsi yhtyeet soittivat perinteistä vanhaa tanssimusiikkia, jossa vielä oli mukana sota-ajalta tunnetuksi tulleita kappaleita, kuten Kielon jäähyväiset, Kulkurin valssi, Mantshurian kukkuloilla ja tietenkin Äänisen aallot. Juhannuksena oli yleensä laulusolisti, jonka taito punnittiin Äänisen aalloissa.

Me Vepsän veljekset saatoimme havaita, että Kurkijoen lavoilla hankittu tanssitaito oli vanhemmillamme erinomaisesti säilynyt, emme pystyneet samaan ei ainakaan Säkkijärven polkassa!

Koskilinnaan tultiin siihen aikaan pyörillä tai jalan. Autojen paikoitusongelmaa ei ollut lainkaan, koska niitä oli vain pari-kolme. Juhannustunnelma Koskilinnassa oli iloisen hilpeä ja omalla muistorikkaalla tavallaan ainutlaatuinen. Maamiesseuran naiset pitivät lavan buffeeta, joista mieleen jäävimpiä olivat erinomaiset munkit kahvin tai teen kera.

Juhannustanssit jatkuivat yli kesäisen keskiyön ja palasimme kotirantaan tyyneen kaunisti Valkjärveä verkkaan ajaen. Muistan vielä, että isän tekemässä rantatassassa paistoimme makkaraa ja saatoimme sitä matkaan kotimaisella oluella!

Nukkumaan vetäytyessämme Suomen lippu lepäsi tankoa vasten tyyneessä kesäyössä.

Paavo Vepsä
Juuret Kurkijoella

Hyrsylän mutkasta Neuvostoliiton vankileirille

Annikki Söderholm oli joulukuussa 2012 kahden viikon ajan kuntoutuksessa. Hänen huonotoverinsa Veera Nygren oli kotoisin Suojärven Hyrsylän mutkasta. Nyt Söderholm kertoo Veeran kokemuksista ja jatkaa viimelehdessä alkanutta juttusarjaa Hyrsylän mutkasta Neuvostoliiton vankileirille.

Sisäasiainministeriö ja hallitus eivät antaneet lupaa Suojärven rajakylän evakuoimiseen. Johannes Virolaisen mukaan tämä johtui sisäministeri Urho Kekkosen ja hallituksen varovaisuudesta. Viipurin läänin maaherra Arvo Manner on todennut, että lääninhallitus teki parhaansa tyhjentääkseen Hyrsylän mutkan ja pyysi usein lupaa sisäasiainministeriöltä sitä kuitenkaan saamatta. Puolustusvoimain komentaja C. G. E. Mannerheimkin kirjoitti päämajan esityksessä sisäministeri Urho Kekkoselle, että evakuointi olisi mahdotonta toteuttaa sodan sytyttyä.

Suojärveläisten jättäminen venäläisten jalkoihin herättää kysymyksiä. Voi esimerkiksi pohtia, jättivätkö suomalaiset viranomaiset tarkoituksella rajakyliin siviilejä uskottelemaan, ettei Suomi valmistaudu sotaan.

Evakuointikäsky tuli vasta 30. marraskuuta, sodan ensimmäisenä päivänä, mikä oli liian myöhään. Vihollinen oli jo varhain aamulla hyökännyt rajan yli.

Viranomaisten käskyä odottamaan jääneet kyläläiset toimivat radiosta annettujen ohjeiden mukaan. He pysyivät kotona kaikessa rauhassa odottamassa jatko-ohjeita.

Venäläisten 56. ja 139. divisioona ylittivät rajan seitsemältä aamulla ja valtasivat rajakylät välittömästi. Kylissä ei tehty vastarintaa, sillä niillä oli vain noin kymmenen vartiosotilasta. Venäläiset myös katkaisivat Hautavaaran lossiyhteyden Hyrsylän mutkaan. Näin koko Hyrsylän mutka jäi mottiin.

Hyrsylän valloitus

Hyrsylän kylän väki ei ollut ehtinyt vielä edes kunnolla aamutöihinsä, kun venäläiset ryhtyivät ampumaan. Tajuttuaan sodan alkaneen, ihmiset pakenivat kellareihin, latoihin ja metsiin, joissa jotkut piileskelivät useita päiviä. Metsän siimeksestä he kävivät hoitamassa karjaansa.

Ankaran tykistökeskityksen jälkeen venäläiset valtasivat kylän. Aamukahdeksan

aikoihin sotilaat kiersivät aseiden kanssa talosta taloon etsimässä miehiä sekä keräämässä aseet ja muuta tavaraa.

Veera Nygren kertoi minulle erään emännän huolestusta ja tuskasta

– Hän murehti, olivatko hänen poikansa ja Jussi-veljensä selviytyneet omalle puolelle ja oliko Alina-tytär lossin kenttävartiostosta päässyt pakenemaan.

Veera jatkoi, että ihmiset olivat ylipäättään peloissaan

kaikesta, mitä nyt tapahtuu. Enää ei päässyt edes yrittämään pakoon. Veeran isäläkin oli huollettavana kymmenen lasta, joista neljä oli hänen linnoitustöissä olevan veljensä.

Piilottelevat ihmiset vastaanottivat viestejä, jotka kantoivat sanomaa: ”Tulkaa pois piiloistanne koteihinne asumaan niin kuin ennenkin. Saatte olla rauhassa.” Ihmiset alkoivatkin palata koteihinsa.

Elämää venäläisten vallassa

Koko Suojärven pitäjä kaikin kyllineen jäi venäläisten miehittämäksi. Veera kertoi, että kyliin tuli viestejä, joissa kerrottiin, että suomalaisilla menee huonosti ja että Terijoen hallituksen Otto Ville Kuusinen on solminut rauhan Venäjän kanssa.

Valloitetuille alueille perustettiin kyläkomiteat, jotka oli tarkoitettu väliaikaisiksi.

Tammikuussa 1940 kylissä kuultiin huhuja, että kylien väestö siirretään leirille kauemmas Venäjälle. Ihmisten mielet valtasi suuri hätä. Ei kai vain Siperiaan?

Annikki Söderholm

Lähteet:
Veera Nygrenin oma kertomus
Tasavallan panttivangit -kirja

Hyrsylän kylää. Järven takana olevassa pienessä metsikössä oikealla sijaitsee Hyrsylän kirkko. Heinäkuu 1943. kuva: SA-kuva

On iltamyöhä Karjalassa

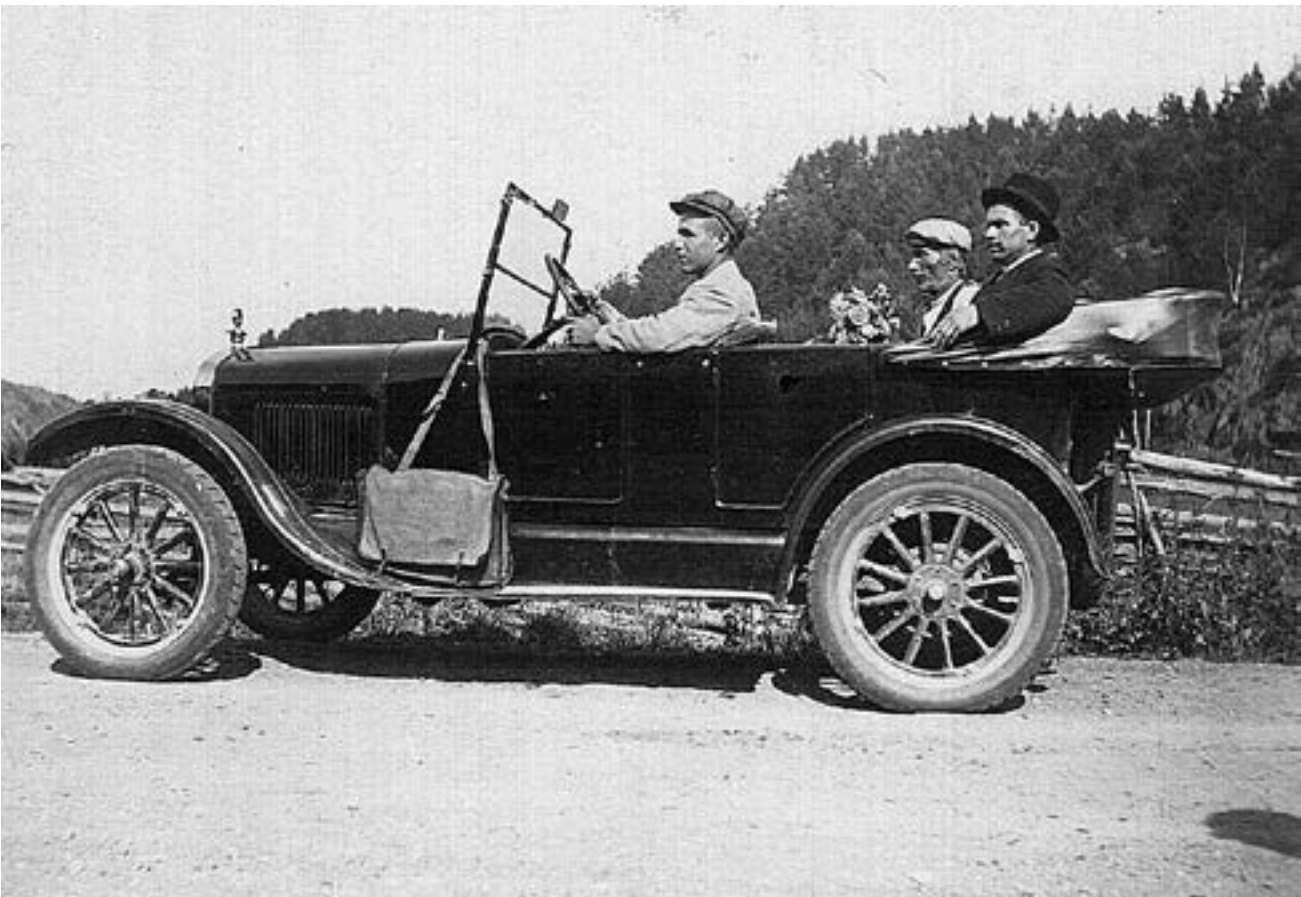
On iltamyöhä Karjalassa
muuan reissumies
Isuzulla ajellessaan.
Hän sinne tulee, sinne
menee aina kukaties,
On suuri kaipuu seuranaan.
Mut Hiitolassa tulli tarkkaa
miestä hilpeää,
On autoleiman puutetta ja
syytä selkeää.

On iltamyöhä Hiitolassa
muuan reissumies
Tulli Käkisalmeen
käännyttää.

Mut Veikko keksii sitten
konstin hyvän nerokkaan,
Lopottiin kun matkataan.
Hän ”Priorskin Sergein”
pyytää autoja ajamaan

Ja nousee junaan
torkkumaan.
Elssiinvaarassa kun sitten
juna jarruttaa
”Isuzukin” Veikon laiturilla
tavoittaa.
On syytä jälleen votkalasi
ylös kohottaa,
Hei siskot, veljet,
juhlitaan!

On vanhapoika Savojalt
kotpaikan löytänyt
Ja saapunut juurilleen.
Ei ole tupaa, navettakin
poies siirtynyt
Ei mahda mitään
tuurilleen.
Nyt kukkii horsmat pihalla
ja heinä rehoittaa,
Karhut astuu metsässä ja
vähän pelottaa.
On aika rohkaisuksi
samppanjata paukuttaa,
Pois karhuemo pakeltaa.

Tervun ensimmäinen auto, jonka omistivat Pekka Lasanen ja Erkki Karppinen. Autoa ajaa Erkki Karppinen ja kyydissä ovat Eljas Mylen ja Pekka Laukkanen. Kuva Aili Tuomiselta, os. Jälkö.

Paavon kynäst

Ei siel Muonios kaik ole-
mise ja elämise meininkit
olliet jätkien varas, osattii
siel omin passiinki.
Hirri talutti vihviläs hei-
nikos sokijaa ennuo, hää
seisautti enon lavo seinää
vaste: ”yppää eno, oja ässä.”
Män siel kylä omalki elä-
jäl pasmat sekasi.
Kylä kohal rajajoves on

loiva koskivirta, talvel se
jäätü umpie, paikkapaiko
on sullii pyörteitä.
Mies tuumas kyl tää elä-
mä selkenyö kerral, ko hää
hyppää koske silmäkkiehe.
Käi vaa sillei et alempana
isomp pyörre muljautti hä-
net jään pinnal.
Mies kävel kottii, laitto
tulet, kuivattel vaattiet. Hää
pan pannun tulel, tek ihtie-
sä kans sotut selväks ja alko
elämää tasasta ja rauhallista
elämää.

VUOKRATTAVANA liiketoimistotilaa

Kurkijokelaisen toimituksen huoneisto
Koulukuja 7, Loimaa

As Oy Vuorenkulman liikehuoneisto II on kulmahuoneisto suurin näyteikkunoin lähellä Loimaan toria soveltuu monenlaisen yritystoimintaan. Pinta-ala 46,5 m². Tila vapautuu 1.9.2013 tai sopimuksen mukaan.

Lisätietoja:
Kurkijoki-Säätiö /asiamies Helena Sulavuori,
050-5213336, saatio@kurkijoki.fi

Kuva on Portsan mäeltä Aromäen kylästä vuodelta 1937. Lapsista vanhin on oikealla oleva Anna-Liisa Hämäläinen, keskellä on Saimi Häyhä ja vasemmalla äiti Ida sylissä Pentti. Kuvan otti Maria Tammilehto kotimaassa käydessään. Hän muutti nuorena Amerikkaan ja oli käymässä lapsuuden kodissaan. Kuvan tilaan Matti ja Maria Hämäläinen muuttivat vuonna 1816 Pohjiin kylästä. Tila pysyi saman suvun hallussa sukupolvesta toiseen, aina syys-kesään 1944 saakka. Pihapiirin kaikki rakennukset poltettiin Talvisodan jälkeen.

Musiikin tuomia muistoja

Kauniina sunnuntai-kuuntelin kanteleen soittoa kotini parvekkeella, se soi kasetilta 34 vuoden takaa Anna-Liisan soittamana. Alussa soivat *Karjalan kirkonkellot*, ne palauttivat mieleeni muistot lapsuuden kirkkomatkoista Kurkijoen kirkkoon. Seuraavana *On kesän kirkas huomen*, *Pyhäamun rauha*, *Ristin juurella*, *Sua kohti Herrani* ja *Käy yrtitarhasta polku* sekä *Mun kanteleeni kauniimmin*.

Oli jouluaatto vuonna 1977, kun istuimme sairaalassa Anna-Liisan vuoteen vierellä ja hän kertoi *Sanan ja Sävelen* toimittamasta kasetistaan. Se oli valmistunut syksyllä ja saimme sen muistoksi. Kuuntelimme kasetin toiselta puolen Konevitsan kirkon kelloja ja hänen soittamanaan herkimät ja kauneimmat joululaulut. Hän ei enää jaksanut itse soittaa.

Anna-Liisa menehtyi vaikean sairauden muramana alkukeväällä vuonna

1978. Kävi todeksi *Käy yrtitarhasta polku* sanat:

”Se tie vie viimein taivaaseen, mutta tie se on tuskien, ja mun kanteleeni kauniimmin taivaassa kauan soi.”

Tämän viimeisen laulun lauloi Anna-Liisan sisaren 10-vuotias poika Ismo urkuparvelta siunaustilaisuudessa.

Anna-Liisa esiintyi muun muassa Kurkijuhlissa.

Saimi Häyhä

KURKIJOKI – kylästä kylään

Kirjan uusintapainos on ilmestynyt!

475 sivua täyttä asiaa:

- kaikki Kurkijoen kylät esiteltynä
- talokartat kylittäin
- runsaasti valokuvia, myös uutta materiaalia
- laaja hakemisto

Hinta 40,00 (sis alv) + postituskulut

Tilaukset tiistaisin ja torstaisin klo 9-14

Kurkijokelaisen toimituksesta,

Koulukuja 7, 32200 Loimaa.

p. 050-5213336 tai toimitus@kurkijoki.fi

Särkijärven kyläkirja valmistuu elokuussa

Särkijärven kyläkirja ja Pekka Kyytisen elämäkertateos on toimitettu painoon. Kirjat valmistuvat arvioon mukaan 6.8.2013 mennessä. Jakelu hoidetaan pitäjäjuhljen yhteydessä niille ennakkotilaille, jotka voivat tulla kirjat juhliilta hakemaan. Muille teokset toimitetaan postitse. Kirjoja on ostettavissa juhlien aikana ja myöhemmin allekirjoittaneilta tilaamalla.

Ahti Kurri

Ukonkivenpolku 2 A 1

01610 Vantaa

ahti.kurri@elisanet.fi

puh. 050-373 9369

Lauri Pölkki

Merenneidontie 21 C 6

02320 Espoo

lauri.polkki@kolumbus.fi

puh. 0400-514 545

KURKIJOKI t-paidat

NYT MYÖS MUSTANA!

Tilaa Kurkijokelaisen toimituksesta:
Koulukuja 7,
32200 LOIMAA
puh. 050-521 3336
toimitus@kurkijoki.fi,
kurkijokelainen1@gmail.com

15€

Koot: S-XXL

Kuvia menneiltä pitäjäjuhlilta

Kesällä 1961 vieraili Tasavallan presidentti Urho Kekkonen puolisoineen Kurkijoen pitäjäjuhlilla. Kurkijoki-museon diat d383.

Yleisöä Kurkijoen pitäjäjuhlissa vuonna 1975. Soittokunta oli juhlien alkuvuosina omasta takaa eli Aromäen entinen torvisoittokunta, mutta aikojen saatossa vanhuus vaati veronsa ja oli turvaututtava nuorempiin soittajiin. Kurkijoki-museon diat d382.

Kurkijokelaisten 67. Pitäjäjuhlat

10.-11.8.2013 Loimaalla

Muistojen ilta 10.8. klo 19.00

Juhlamessu kirkossa 11.8. klo 10.00

Päiväjuhla 11.8. klo 14.00

Kokoontumistiloja ryhmille

- järjestä sukkokous, koulu- tai rippikoulutapaaminen tai muu kokoontuminen juhlien yhteydessä

Myyntipöytä

- tule myymään tuotteitasi juhlien ajaksi

Talkoolaiseksi

- tarvitsemme ennen juhlaa talkoolaisia käytännön järjestelyihin.

Lisätietoja tiistaisin ja torstaisin:

Kurkijoki-Säätiö

/Helena Sulavuori

p. 050-5213336

toimitus@kurkijoki.fi

60 Kurkijokelainen VUOTTA SITTEEN...

4.7.1953

Karjalaisen talon- pojan kaipaus

Sä niität heinää. Katsees kaukainen
on himmennyt –
Toi tutun tuoksun kesätuulonen
mi hymissyt
lie kerran kotonasi koivupuussa,
kun niitit pientareella heinäkuussa.

Kotona... Punaa seinät aittojen
koi auringon.
Nyt hiljaa jätät univuotehen,
varhaista on.
– Ja lapset nukkuu syvään hengittäen,
vaan vaimo herää ensi kukkuun käen!

Hän kohta kahvitulta virittää,
sa ulos saat.
Jo vuottaa viikatetta terävää
apilasmaat.
Angervopientareet on seppeleinä,
kun suhahten kaatuu nuori heinä.

Soi työssä kiitoksesi koruton
Antajan luo.
Niin usein askeleesi raskas on,
hän voimaa suo –
Maa, työllä valloitettu vuotten menen
rakkaampi sulle nyt, kuin koskaan ennen.

Taas katsot minuun. Silmistäsi näen
sun palanneen
nyt haavematkaltasi, hätkähtäen,
jo nykyiseen –
Ja viikatteeseen tarttuu raskas käsi,
sa niität viihdyttäen sydäntäsi.

On työsi vieraan mailla edelleen
kuin rukous:
Suo, Luoja, kerran mielen kaipuuseen
taas lohdutus –
Ja suhahten kaatuu nuori heinä,
angervopientareet on seppeleinä.

H.T.

Kari Rahialan kokoel- masta

Elisenvaaran Suojeluskun-
nan arpajaisissa oli hyvät
palkinnot.

Kirja Elisenvaarasta

Elisenvaaran Kyytiset. Takana emäntä Elisa Kyytinen ja isäntä Pekka. Edessä vas. Aino, Elsa, Einari ja Väinö Kyytinen. Pekka Kyytinen oli Juhana Kyytisen (Särkijärvi 10) veli. Valok. Pekka Kyytinen. Lahjoittanut Lauri Kyytinen. Kurkijoki-museon kok. No 1622. Antamissaan tiedoissa Lauri Kyytinen kysyy, missä päin Elisenvaaraa Kyytisten talo oli? Sopella?

Aapro (Abraham) Eronen pihallaan Kärnäellä. Navettatalousrakennus oli rinteessä alempana, Näkymä Jokisuolle ja sen yli Hiirenkennäseen. Valok. Pekka Kiiski. Pekka Kiiskin kok. 1-14-4.

Elisenvaara muuttui syrjäkylästä asemakyläksi, kun Karjalan rata rakennettiin kulkemaan sen läpi. Paikkakunnalle muutti aktiivisia ihmisiä, kouluja perustettiin, pienteollisuutta syntyi, taajama kasvoi ja maatilat vaurastuivat. Kertomus tuosta ajasta kohti "viittä vaille" kauppalaan olisi syytä tallentaa tuleville polville ja nykypolvillekin. Hankkeen tiimoilla on jo kokoonnuttu muutaman kerran, ja asiasta kiinnostuneita on tullut mukaan. Urakka on kuitenkin niin mittava, että sen toteuttamiseen tarvitaan lisävoimia.

Kutsumme kirjasta kiinnostuneita

**Loimaan yhteiskoululle
pitäjäjuhlien lauantaina
10.8. klo 15.**

vaihtamaan ajatuksia ja tuomaan mukanaan kirjaan mahdollisesti sopivia tarinoita ja valokuvia.

Kirjatyöryhmän puolesta

Riitta Sainio puh. 040 544 75 82
Marjaliisa Laine 050 52 80 110

KAIPAATKO VANHOJA VUOSIKERTOJA?

Vanhoja täysiä ja vajaita vuosikertoja löytyi loimaalaisen Soldanin talon tyhjennyksen yhteydessä. Seuraavat täydet vuosikerrat myynnissä hintaan 15 € + toimituskulut:
1974, 1975, 1976, 1977, 1986, 1991, 1993, 1994, 1995, 1996(4 kpl), 1997(2 kpl), 1998(3 kpl), 2001.
Vajaat vuosikerrat, puuttuu 1-5 lehteä hintaan 5 € + toimituskulut.
1980, 1981, 1982, 1983, 1985, 1987, 1989, 1990, 1993, 1994, 1995, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002.
Tilaukset toimituksesta ti ja to p. 050-521 3336 tai sähköpostitse: toimitus@kurkijoki.fi.

Eskon puumerkki

Kurkijoki-pöytästandaari

Kurkijoki-pöytästandaari on näyttävä koriste-esine jokaiseen Kurkijoki-taustaiseen kotitalouteen.

Hinta 35 €

Taas saatavilla

Nouda tai tilaa Kurkijokelaisen toimituksesta:
Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
Puh. 050-521 3336
toimitus@kurkijoki.fi

Kurkijokelaisuus on voimissaan!

Kurkijoki-isännänviiri 95 €

Taas saatavilla

Hanki upea Kurkijoki-isännänviiri vaikkapa lahjaksi.
Pituus 4 metriä
Leveys 45 cm (leveästä päästä)

Pidetään perinnettä yllä!

Nouda tai tilaa Kurkijokelaisen toimituksesta:
Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
Puh. 050-521 3336
toimitus@kurkijoki.fi

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija.

Tilaa nyt Kurkijokelainen, kaksi kertaa kuukaudessa ilmestyvä pitäjälehti!
Vuosikerta vain **49 eur.** Tilattuna n. 1,80 eur/kpl.

Tilaan Kurkijokelaisen

☐ Itselleni ☐ Lahjaksi

Lehden saaja

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Lahjatilauksen maksaja:

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Pvm. _____

Allekirjoitus: _____

Palauta kuponki kirjokuoressa osoitteella:
Kurkijokelainen, Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
tai tee tilaus sähköpostiosoitteessamme:
toimitus@kurkijoki.fi tai kurkijokelainen1@gmail.com

Kurkijoki taiteilijan silmin

Näkymä kirkonmäeltä

Taulun on maalannut Mikko Heinonen. Mikko syntyi 21.4.1935 Kurkijoen Kostonjärvellä seitsenlapsisen perheen kuopuksena. Isä toimi metsätyömiehenä ja toipariroikassa, äiti oli kotona. Talvisodan jälkeen perhe oli evakossa Petäjävedellä, kunnes jatkosodan aikana palasi takaisin Kostonjärvelle. Syyskuussa 1944 tuli uusi evakkoon

lähtö, tällä kertaa Ylivieskaan. Veli oli kaatunut paria viikkoa ennen rauhaa. Siis varsin tavallinen karjalaispojan tarina.

Ylivieskassa Mikko toimi varastomiehenä ja hit-saajana. Hän oli itseoppinut satoja tauluja. Tämän taulun Mikko maalasi 2009 minulle ja Pirkolle 60-vuotislajaksi. Se on maalattu

valokuvan perusteella, joka on otettu aivan 2000-luvun alussa. Taustalla oleva Kurki-hotelli tuhoutui tulipalossa tammikuussa 2003.

Mikko perheineen oli Pirkon naapuri Ylivieskan Vähälläkankaalla, karjalaisperheet olivat paljon tekemisissä keskenään. Ystävyyssuhteet jatkuivat Ylivieskassa käydessämme kävimme usein saunomassa Mikon

kotona.

Olin kantamassa Mikkoa hänen viimeisellä matkallaan ja Pirkko piti muistopuheen. Mikko nukkui pois 23.2.2012, hänen Anja-puolisonsa viikkoa aiemmin. Evakkomatkan päätös.

Reijo Mälkiä ja Pirkko Kaartinen

Murteella vastaukset

1. Huolehtia, varjella, suojella
2. Etevä
3. Pitkä ja leveä hame tai takki
4. Äkkisyvä vedessä
5. Valittaa
6. Niellä
7. Emalinen kulho
8. Sitoa
9. Osa, osuus
10. Jäällä lumen alla oleva vesi

Asianajaja

ASIANAJAJA on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajajatoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeusturva-asioita.

Asianajotoimisto HEIKKI RANTANEN OY

asianajaja, varatuomari
Heikki Rantanen
Kauppialankatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, 0400 740550
toimisto@heikkirantanen.fi
www.heikkirantanen.fi

Kurkijoki-Museo

Avoinna:
lauantaisin ja sunnuntaisin klo 12-16

Tervetuloa tutustumaan Kurkijoki-museon uusiin tiloihin ja uuteen näyttelyyn, jossa kädentaidot näytävästi esillä.

Kuukankuja 1, 32200 Loimaa
Pääsymaksu: aikuiset 5,00, lapset 4.-12 v. 2,00

Tervetuloa museolle!